

Rapport

KINDEREN IN ARMOEDE: HET EFFECT VAN EEN LEGE SCHOOLTAS

Rosmalen, augustus 2026

STOP ARMOEDE IN NEDERLAND

**EEN ONDERZOEK NAAR DE IMPACT
VAN ARMOEDE OP KINDEREN**

Stichting Armoedefonds is in 2013 opgericht met als doel het bestrijden en verzachten van (de gevolgen van) armoede. Dat doen we samen met meer dan 1.300 lokale hulporganisaties die mensen in armoede dicht bij huis helpen. Stichting Armoedefonds gelooft in een maatschappij waarin mensen elkaar steunen en waarin we zorgen voor onze medemens.

Rosmalen, augustus 2026

Stichting Armoedefonds

De Grote Elst 52
5246 JR Rosmalen

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	4
MEER DAN EEN SCHOOLTAS	5
SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN	6
1. INLEIDING	8
1.1 Kinderarmoede in Nederland	8
1.2 Doelstelling en belang onderzoek Armoedefonds	9
1.3 Dataverzameling onderzoek Armoedefonds	9
2. KANSENONGELIJKHEID VOOR KINDEREN IN ARMOEDE	11
2.1 Stijgende hulpvragen	11
2.2 Ontbrekende basisproducten	12
2.3 Hulporganisaties: kinderen missen maatwerk en een thuis	13
3. HET PRIJSKAARTJE VAN MEEDOEN IN DE LES	14
3.1 Ontbrekende schoolspullen	14
3.2 Deelname aan school	15
4. GEVOLGEN ONTBREKENDE SCHOOLSPULLEN	16
4.1 Schoolprestaties leiden onder armoede	16
4.2 De sociale gevolgen voor kinderen	17
5. SCHOOLSPULLEN VOOR IEDER KIND TOEGANKELIJK	18
5.1 Stijgende behoefte aan schoolspullenactie	18
5.2 Zélf je schoolspullen uitzoeken	18
6. CONCLUSIE	20
7. AANBEVELINGEN	22
BRONNEN	23

VOORWOORD

Nieuwe schoenen kopen voor je kind - omdat de oude schoenen volledig versleten zijn - is geen vanzelfsprekendheid. Gemiddeld zit er in iedere klas minstens één kind dat geen cadeautjes krijgt op pakjesavond, dat geen gevulde rugzak mee naar school kan nemen of een kind dat niet iedere ochtend ontbijt krijgt. Deze kinderen krijgen geen eerlijke kans om zichzelf te ontwikkelen, omdat de basis voor veel ouders onbetaalbaar geworden is.

Het contrast tussen wat er beloofd wordt en wat er in de praktijk gebeurt, wordt duidelijk als je naar hulporganisaties luistert. Zij trekken aan de bel: het aantal hulpvragen vanuit huishoudens met kinderen stijgt. Deze gezinnen missen nog te vaak de noodzakelijke basisproducten voor kinderen.

Het onderwerp kinderarmoede staat hoog op de politieke agenda. Maar kinderarmoede staat niet op zichzelf. Het is een onderdeel van het grotere armoedeprobleem. Deze kinderen leven in armoede omdat hun ouders de basisvoorzieningen niet kunnen betalen.

Ondanks het voornemen om armoede terug te dringen, durft het nieuwe kabinet geen concrete doelen te stellen. Hierdoor blijft de realiteit voor gezinnen in armoede onveranderd. Dat zorgt voor blijvende onzekerheid bij de honderdduizenden gezinnen die het financieel al zo ontzettend zwaar hebben. Geef ouders de mogelijkheid om het zelfvertrouwen en het sociale leven van hun kind eerlijk te laten ontwikkelen. Zet structureel in op het terugdringen van armoede naar nul.

Er zullen altijd ouders zijn die tussen wal en schip vallen. Hulporganisaties helpen deze gezinnen aan de nodige spullen: laptops, gymspullen, speelgoed of zelfs een bed. Om hulp vragen is vaak een grote stap voor ouders, waar een hulporganisatie als opstapje kan dienen. Dit rapport laat zien waarom die hulp zo ontzettend belangrijk is.

Henk de Graaf | Stichting Armoedefonds

MEER DAN EEN SCHOOLTAS

Nooit te laat komen op school, maar toch achterlopen. Hoe kan één rugzak het verschil maken voor de schoolprestaties én het zelfvertrouwen van een kind? Speelgoedbank Gorinchem vertelt:

“Een middelbare scholier moest ruim een uur naar school lopen met een bigshopper. In deze bigshopper zaten de schoolspullen, want de ouders hadden geen geld voor een schooltas. Om ervoor te zorgen dat de kinderen en docenten niet zouden zien dat diegene in weer en wind met een bigshopper van en naar huis moest lopen, was het kind iedere dag al voor de eerste les aanwezig en vertrok pas na het laatste uur.

Gelukkig konden we een nieuwe fiets en rugzak geven zodat het kind weer volop mee kon doen met de klasgenoten. De rust en het plezier op school heeft zelfs gezorgd voor betere schoolcijfers. We zien dat het weggeven van schoolspullen en speelgoed veel voor de gezinnen betekent. Er zijn vaak ouders die huilen omdat ze hun kind eindelijk weer speelgoed en schoolspullen kunnen geven”.

Stichting Speelgoedbank Gorinchem

SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN

Stichting Armoedefonds doet periodiek onderzoek naar impact van armoede in de praktijk. Om de signalen dicht bij de praktijk op te halen, is dit onderzoek in april 2026 uitgezet onder meer dan 1.300 hulporganisaties die zich inzetten voor het bestrijden en verzachten van armoede in Nederland. De enquête is ingevuld door 519 hulporganisaties van uiteenlopende grootte uit heel Nederland. Het onderzoek brengt in kaart welke noodzakelijke (school)spullen kinderen die opgroeien in armoede missen, en wat de gevolgen daarvan zijn. Daarom heeft in de zomerperiode van 2026 tevens een kwalitatief onderzoek gelopen naar de ervaringen van kinderen die deelnamen aan de schoolspullenactie.

1. WELKE BASISPRODUCTEN MISSEN KINDEREN DIE OPGROEIEN IN ARMOEDE?

In eerdere onderzoeken gaven hulporganisaties aan een stijging te zien in de algemene hulpvragen. In dit onderzoek is er specifiek gekeken naar huishoudens met kinderen. Ook hier blijkt er in de praktijk een stijging te zijn in het aantal hulpvragen. Ruim 6 op de 10 hulporganisaties geeft aan een stijging te zien in het aantal huishoudens met kinderen dat om hulp vraagt. Dit staat tegenover slechts 2% van de hulporganisaties die een daling zien. Meer dan 60% van de organisaties ziet dat huishoudens met kinderen in armoede verzorgingsproducten, kleding, schoolspullen, voedsel of mogelijkheden voor een dagje uit missen. Daarnaast geeft minstens 1 op de 3 organisaties aan dat deze huishoudens (spullen voor) sport- en muziekles, fietsen, sokken en ondergoed, speelgoed, meubels en brillen missen.

2. WELKE SCHOOLSPULLEN MISSEN KINDEREN DIE OPGROEIEN IN ARMOEDE?

De overstap van de basisschool naar middelbare school kan voor een huishouden met kinderen een zware financiële klap zijn. De kosten voor benodigde schoolspullen lopen vaak op tot honderden euro's. Bijna 2 op de 3 hulporganisaties ziet dan ook dat huishoudens met kinderen in armoede schoolspullen missen. Het gaat om producten die essentieel zijn voor het onderwijs van het kind, zoals een laptop (69% van de hulporganisaties), schooltas (57%), gymspullen (56%) en rekenmachine (49%).

3. WAT IS HET EFFECT VAN HET HEBBEN VAN ONVOLDOENDE SCHOOLSPULLEN OP KINDEREN DIE OPGROEIEN IN ARMOEDE?

Kinderen die zonder de juiste spullen naar school moeten, ervaren vaak sociale uitsluiting of zijn het slachtoffer van pesten, geeft een ruime meerderheid van de hulporganisaties aan (59%). Ook geeft zeven op de tien organisaties aan schaamtegevoelens te herkennen bij deze kinderen. Daarnaast is er sprake van stress (56%), concentratieproblemen (34%) en zelfs schoolverzuim (31%).

Hierdoor is het geen verrassing dat bijna de helft van de hulporganisaties aangeeft dat de leerprestaties erop achteruitgaan. Dit leidt in sommige gevallen zelfs tot het (tijdelijk) moeten stoppen met school, ziet 9% van de hulporganisaties.

AANBEVELINGEN

1. Een laptop inmiddels onmisbaar is geworden voor de meeste scholieren. Maar voor gezinnen in armoede is een laptop onbetaalbaar. **Zorg voor een wettelijke erkenning van een laptop als leermiddel.**
2. Help ieder kind om goed voorbereid aan het schooljaar te beginnen. Ondersteuning en **opschaling van de schoolspullenactie** en vergelijkbare initiatieven zijn daarvoor nodig.
3. Lokale hulporganisaties zijn cruciaal om gezinnen in armoede te steunen. **Activiteiten van lokale hulporganisaties verdienen structurele steun.** Om de stijgende hulpvragen bij lokale hulporganisaties op te vangen is 10 miljoen euro per jaar nodig.

"In de les wordt altijd gevraagd of je spullen mee hebt in je tas..."

"Ik maakte me soms zorgen omdat schoolspullen best duur zijn, en ik wilde niet met lege handen beginnen."

"Ik voelde me soms onzeker, omdat ik bang was dat ik niet alle schoolspullen zou hebben die ik nodig had. Ik wilde niet anders zijn dan mijn klasgenoten of iets missen tijdens de lessen."

"Schaamte, verdrietig soms en somber en heb geen zin om naar school te gaan."

1. INLEIDING

1.1 KINDERARMOEDE IN NEDERLAND

In elke klas zit gemiddeld één kind dat opgroeit in armoede¹. Gemiddeld zit er dus in iedere klas één kind dat zich tijdens de les niet goed kan concentreren omdat het zich druk maakt om de thuissituatie. Eén kind dat niet helemaal mee kan doen omdat de ouders geen laptop kunnen kopen. Of één kind dat iedere gymles weer bang is om uitgelachen te worden voor de versleten gymshoenen. Daarbovenop leven zo'n 245.000 kinderen in bijna-armoede¹. De ouders van deze kinderen vallen net boven de armoedegrens, maar krijgen vaak te maken met dezelfde problemen. Uiteindelijk leven in Nederland 1 op de 10 kinderen in een (bijna-)arm gezin.

Als kind in armoede leven, komt omdat ouders onvoldoende geld hebben om de basisbenodigdheden voor een normaal leven te kunnen betalen. Wil je kinderarmoede aanpakken? Dan moet je armoede in zijn geheel aanpakken. In Nederland leven 551.000 mensen in armoede. Daarnaast zijn er nog 1,1 miljoen mensen die net boven deze grens zitten¹. Bovendien behoren huishoudens met een inkomen uit werk steeds vaker tot de groep die dieper in de armoede zit. 57% van de kinderen in armoede groeit op in een gezin met inkomen uit werk¹.

Armoede en je gezondheid

De gezondheid van kinderen die opgroeien in armoede is vaak minder goed. Hoe langer een gezin met geldzorgen leeft, hoe meer kinderen en jongeren gevoelens van angst en afhankelijkheid hebben. Kinderen krijgen de stress van hun ouders mee, omdat ze zien wat de geldzorgen met hun ouders doen. Dit leidt tot schuldgevoel: ze zijn zich bewust dat dingen die ze nodig hebben geld kosten, maar dat de ouders dit niet hebben. De gevolgen zijn naast mentaal ook fysiek: zoals hoofdpijn, buikpijn of vermoeidheid. Door de stress ontwikkelen de hersenen zich minder goed en dat heeft effect op je schoolprestaties². Uit het rapport 'Opgroeien in onzekerheid' van de Kinderombudsman blijkt dat kinderen die opgroeien in armoede hun leven gemiddeld een 1,1 punt lager cijfer geven dan leeftijdsgenoten³.

Kloof tussen beleid en praktijk

Het kabinet heeft als doel gesteld om zoveel mogelijk mensen uit de armoede te halen en te voorkomen dat mensen in armoede terechtkomen, onder andere via het Nationaal Programma Armoede en Schulden (NPAS). Tegelijkertijd staat deze ambitie onder druk doordat concrete doelstellingen ontbreken. Om te voorkomen dat armoedebestrijding naar de achtergrond verdwijnt ten opzichte van andere prioriteiten, hoopt het Armoedefonds met dit onderzoek bij te dragen aan inzicht in de kloof tussen beleid en praktijk.

1.2 DOELSTELLING EN BELANG ONDERZOEK ARMOEDEFONDS

Het Armoedefonds werkt samen met meer dan 1.300 lokale hulporganisaties door heel het land. Deze hulporganisaties, zoals kledingbanken of lokale Leergeld stichtingen zorgen ervoor dat mensen en kinderen in armoede worden geholpen. Hierdoor zien ze dagelijks de problemen waar mensen in armoede tegenaan lopen. De gezamenlijke kennis van al deze hulporganisaties zorgt voor een duidelijk inzicht in de realiteit van armoede in Nederland. Het Armoedefonds onderzoekt daarom periodiek hoe het ervoor staat met deze hulporganisaties.

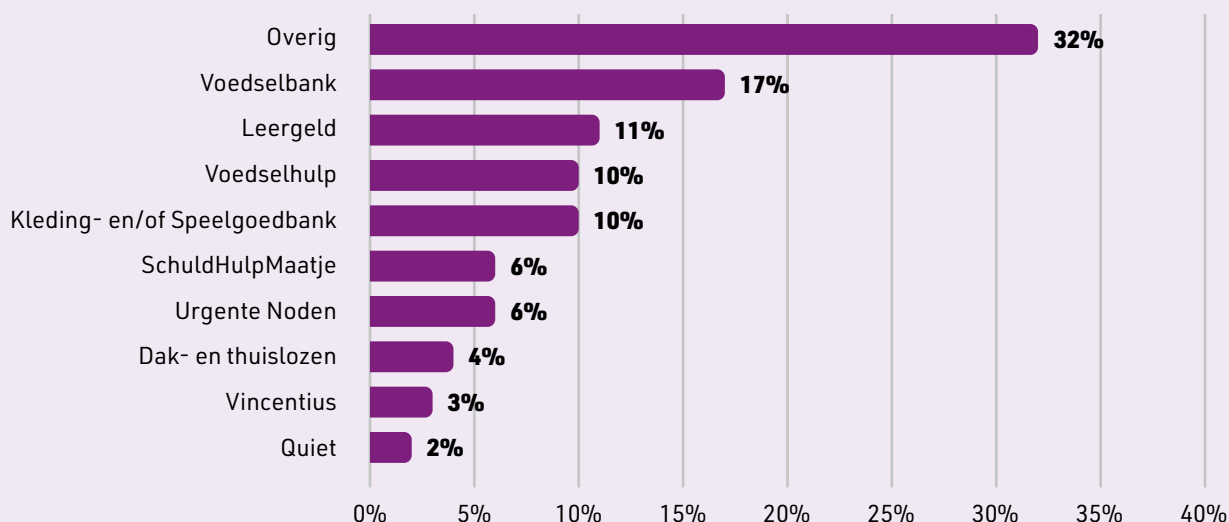
Er is veel bekend over de negatieve effecten van armoede op de ontwikkeling van kinderen. Dit onderzoek bevestigt deze bevindingen, maar voegt ook iets toe: de concrete tekorten die kinderen op een dagelijkse basis ervaren en de gevolgen van deze tekorten. Dat wordt inzichtelijk gemaakt door middel van deze drie kernvragen:

1. Welke basisproducten missen kinderen die opgroeien in armoede?
2. Welke schoolspullen missen kinderen die opgroeien in armoede?
3. Wat is het effect van het hebben van onvoldoende schoolspullen op kinderen die opgroeien in armoede?

1.3 DATAVERZAMELING ONDERZOEK ARMOEDEFONDS

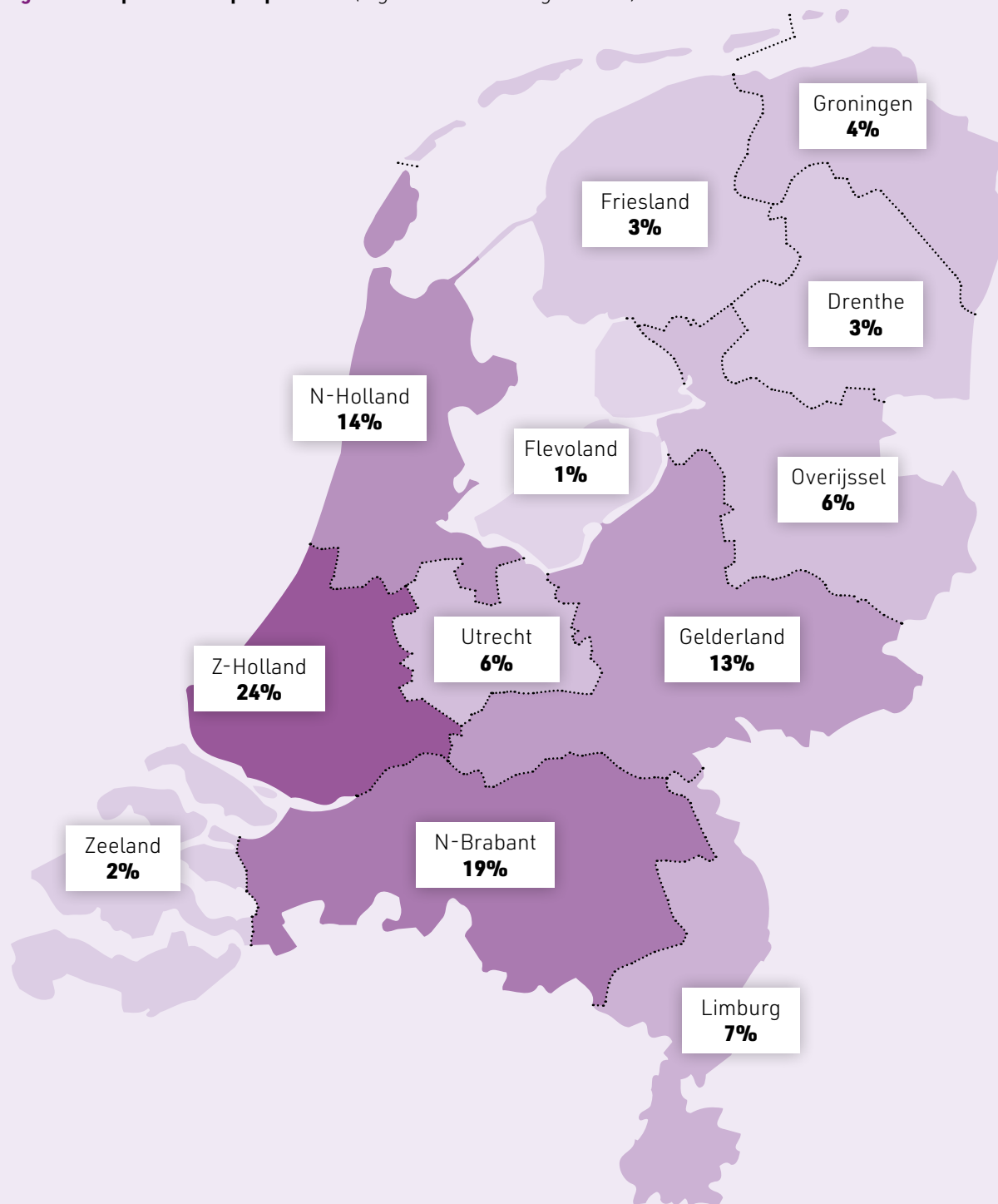
Stichting Armoedefonds heeft in april 2026 een vragenlijst naar meer dan 1.300 lokale hulporganisaties door heel Nederland uitgestuurd. In totaal hebben 519 hulporganisaties de vragenlijst ingevuld. Deze hulporganisaties helpen mensen in een financieel kwetsbare positie. In [figuur 1.1](#) staat de diverse mix van hulporganisaties weergegeven. 'Overige' hulporganisaties bestaan hier voornamelijk uit informele organisaties die niet onder een landelijke koepel te plaatsen zijn. De organisaties zijn verzocht alleen de vragen in te vullen die tot hun doelgroep van toepassing zijn. Het aantal hulporganisaties dat een specifieke vraag heeft beantwoord kan daarom wisselen.

Figuur 1.1 Wat voor soort hulporganisatie betreft het? (Ingevuld door 517 organisaties)

De organisaties binnen dit onderzoek zijn verspreid door heel Nederland. Wel is er sprake van een oververtegenwoordiging van de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant, Noord-Holland en Gelderland zoals af te lezen in [figuur 1.2](#). Daartegenover worden Zeeland en Flevoland sterk ondervertegenwoordigd.

Figuur 1.2 Representatie per provincie (Ingevuld door 519 organisaties)

2. KANSENONGELIJKHEID VOOR KINDEREN IN ARMOEDE

Kinderen die opgroeien in armoede missen vaak essentiële basisproducten. In dit hoofdstuk wordt beschreven in hoeverre hulpvragen zijn toegenomen en welke producten en voorzieningen het meest ontbreken in deze huishoudens.

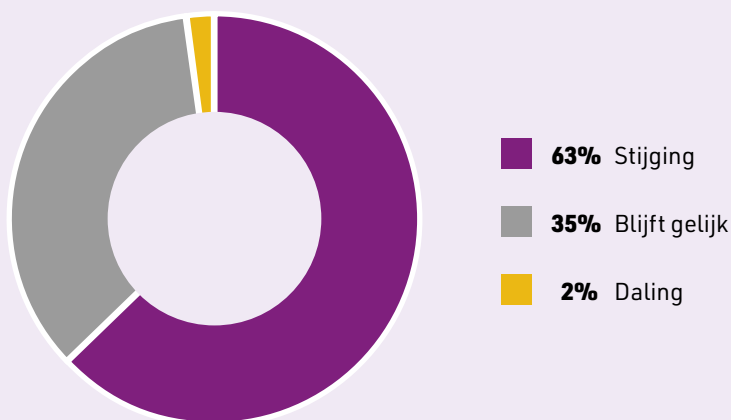
“Soms is er dagenlang geen eten in huis en doen wij boodschappen voor gezinnen. Kinderen slapen op een dekentje op de grond, omdat er geen geld is voor een matras bijvoorbeeld.”

RKBS Paus Joannes

2.1 STIJGENDE HULPVRAGEN

Het Armoedefonds vraagt jaarlijks aan lokale hulporganisaties hoe de hulpvragen bij hen veranderen. In eerdere onderzoeken gaf de meerderheid van de hulporganisaties aan een stijging te zien in het aantal hulpvragen. Binnen dit onderzoek is deze vraag specifiek op huishoudens met kinderen gericht. [Figuur 2.1](#) geeft weer dat 63% van de hulporganisaties aangeeft een stijging waar te nemen in het aantal hulpvragen van huishoudens met kinderen. 35% geeft aan dat het gelijk blijft en slechts 2% geeft aan een daling waar te nemen.

Figuur 2.1 Verandering in het aantal hulpvragen bij huishoudens met kinderen (Ingevuld door 401 organisaties)

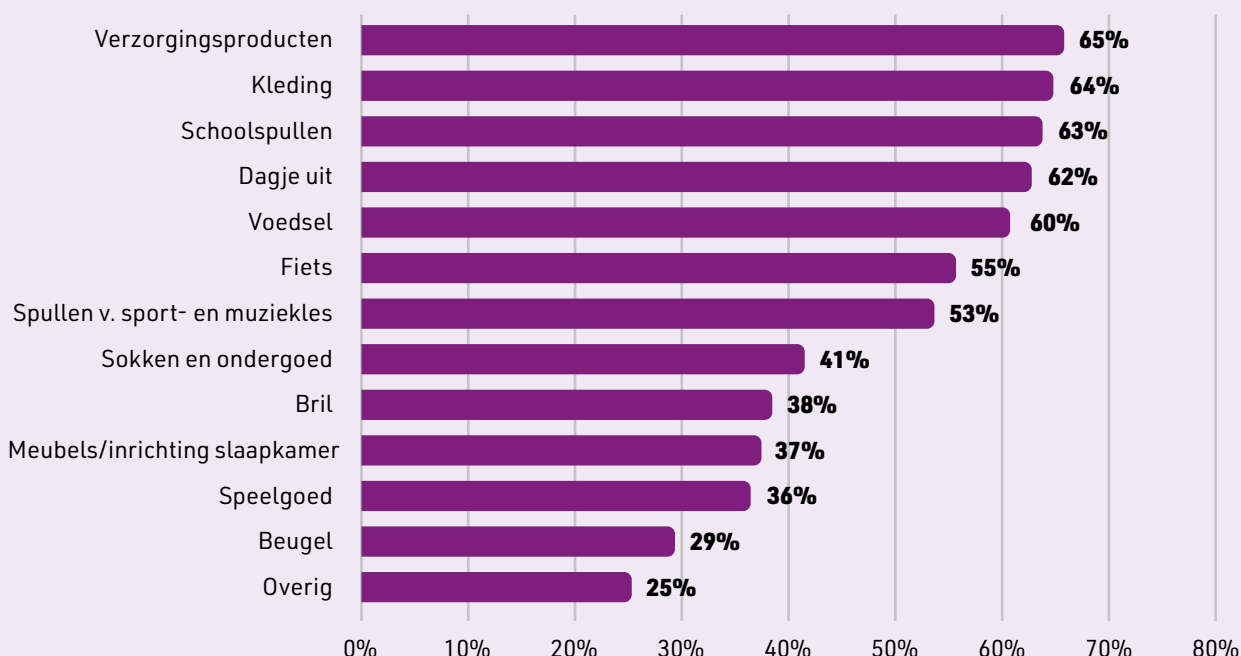

2.2 ONTBREKENDE BASISPRODUCTEN

Bij gezinnen die in armoede leven, kunnen ouders vaak niet voorzien in alle basisbehoeften van de kinderen. Het Armoedefonds heeft daarom gevraagd welke producten deze huishoudens missen.

Meer dan 6 op de 10 hulporganisaties geeft aan dat huishoudens met kinderen in armoede niet beschikken over voldoende verzorgingsproducten, kleding, schoolspullen, voedsel of mogelijkheden voor een dagje uit missen (zie [figuur 2.2](#)). Ook het ontbreken van een fiets of (spullen voor) sport- en muzieklessen wordt door meer dan de helft van de hulporganisaties benoemd.

Figuur 2.2 Ontbrekende basisproducten bij kinderen in armoede (Ingevuld door 400 organisaties)

Daarnaast geeft ruim 1 op de 3 organisaties aan dat deze huishoudens sokken en ondergoed, brillen, meubels - bijvoorbeeld voor de inrichting van de slaapkamer - en speelgoed missen.

“Ze missen een thuis. Ze hebben een woning met soms heel veel spullen en soms heel weinig. Je hebt niet veel nodig, maar moet wel een thuis hebben. Waar je mensen durft uit te nodigen, waar kinderen hun vriendjes mogen vragen om te spelen, waar je je verjaardag mag vieren. Schaamte voor de woning is top of mind.”

Bij de antwoordoptie 'overig' konden respondenten aanvullende opmerkingen plaatsen. Hieruit blijkt dat kinderen vaak niet kunnen deelnemen aan activiteiten die belangrijk zijn om mee te doen met leeftijdsgenoten. Hier vallen bijvoorbeeld verjaardagsfeestjes, schoolreisjes, traktaties op school en uitjes met vrienden onder. Ook wordt gezond eten regelmatig genoemd als knelpunt. Verder geven meerdere organisaties aan dat het tekort aan meubels en slaapkamerinrichting in sommige gevallen zelfs betekent dat kinderen geen eigen bed of goed matras hebben.

"Het geeft een onzeker gevoel, omdat mijn spullen minder mooi of oud zijn."

Leerling (anoniem)

2.3 HULPORGANISATIES: KINDEREN MISSEN MAATWERK EN EEN THUIS

De hulporganisaties geven veelal aan dat er maatwerk geleverd moet worden om de gezinnen met individuele tekorten te helpen. Een gevolg van deze kwetsbare woonsituatie is dat schaamte een grote rol kan spelen in het dagelijks leven van gezinnen. Wanneer een huis niet voelt als een fijne plek, kan dit ertoe leiden dat mensen bezoek vermijden of geen vrienden of familie durven uit te nodigen.

"Soms word ik gepest door klasgenootjes."

Leerling (anoniem)

3. HET PRIJSKAARTJE VAN MEEDOEN IN DE LES

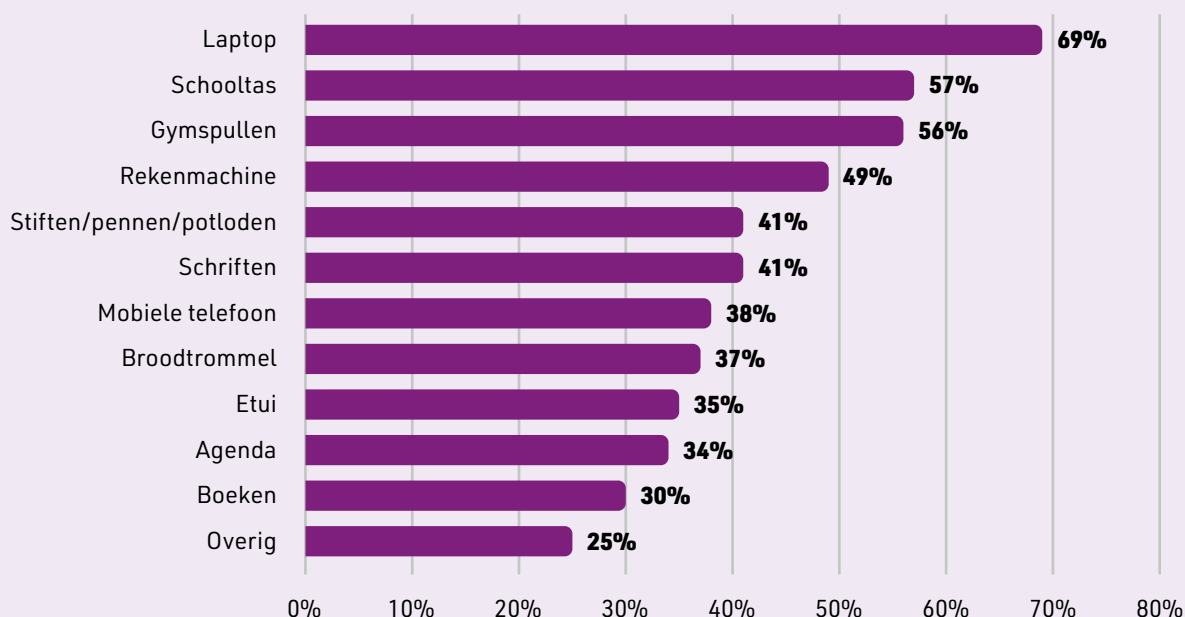
Het ontbreken van schoolspullen is voor veel kinderen in armoede een groot probleem, maar voor de buitenwereld soms onzichtbaar. De kosten van gymspullen, rekenmachines, boeken en laptops kunnen hoog oplopen. Dit maakt het voor ouders in een financieel kwetsbare situatie onbetaalbaar. Dit hoofdstuk brengt daarom in kaart welke schoolspullen kinderen in armoede missen en welke gevolgen dit voor hen heeft.

3.1 ONTBREKENDE SCHOOLSPULLEN

2 op de 3 hulporganisaties geeft aan dat huishoudens met kinderen in armoede schoolspullen tekortkomen (zie [figuur 2.2](#)). Om in beeld te brengen over welke spullen dit gaat, zijn de hulporganisaties specifiek gevraagd naar de schoolspullen die kinderen in armoede missen.

[Figuur 3.1](#) laat zien dat de steeds duurder wordende schoolspullen vooral een belemmering vormen voor kinderen die opgroeien in armoede. Zo geeft bijna 7 op 10 hulporganisaties aan dat kinderen in armoede een laptop missen voor het benodigde schoolwerk. Ook staan de schooltas en gymspullen hoog op de lijst; meer dan de helft van de hulporganisaties ziet dat kinderen in armoede deze spullen missen.

Figuur 3.1 Ontbrekende schoolproducten bij kinderen in armoede (Ingevuld door 380 organisaties)

Bij de resterende producten ziet tussen de 30% en 50% van de hulporganisaties een tekort. Hier vallen onder andere rekenmachines (49%), schriften (41%), broodtrommels (37%) en boeken (30%) onder. Huishoudens met kinderen in armoede moeten vaak een keuze maken tussen deze producten.

"Je kunt niet duidelijk notities terugvinden of rekenen zonder rekenmachine."

"Een jongen werd de klas uitgestuurd omdat hij zijn rekenmachine 'vergeten' was. Maar hij had helemaal geen rekenmachine."

3.2 DEELNAME AAN SCHOOL

Het ontbreken van de juiste schoolspullen lijkt ertoe te leiden dat leerlingen niet volledig kunnen deelnemen aan de lessen. Zo geeft 41% van de hulporganisaties (zie [figuur 4.1](#)) aan dat leerlingen minder tot niet deelnemen aan de gymlessen door het ontbreken van de juiste gymspullen.

De hulporganisaties geven aan dat de gezinnen niet alleen het geld missen om hun kind mee te laten doen met buitenschoolse activiteiten, maar ook dat de noodzakelijke spullen voor deze activiteiten ontbreken. Zo is een schoolkamp een veelgenoemd voorbeeld, omdat de gezinnen bijvoorbeeld geen slaapzak kunnen veroorloven.

"Je hebt sommige spullen nodig om mee te kunnen doen met de lessen. Als je spullen mist, kan dat lastig en vervelend zijn."

Leerling (anoniem)

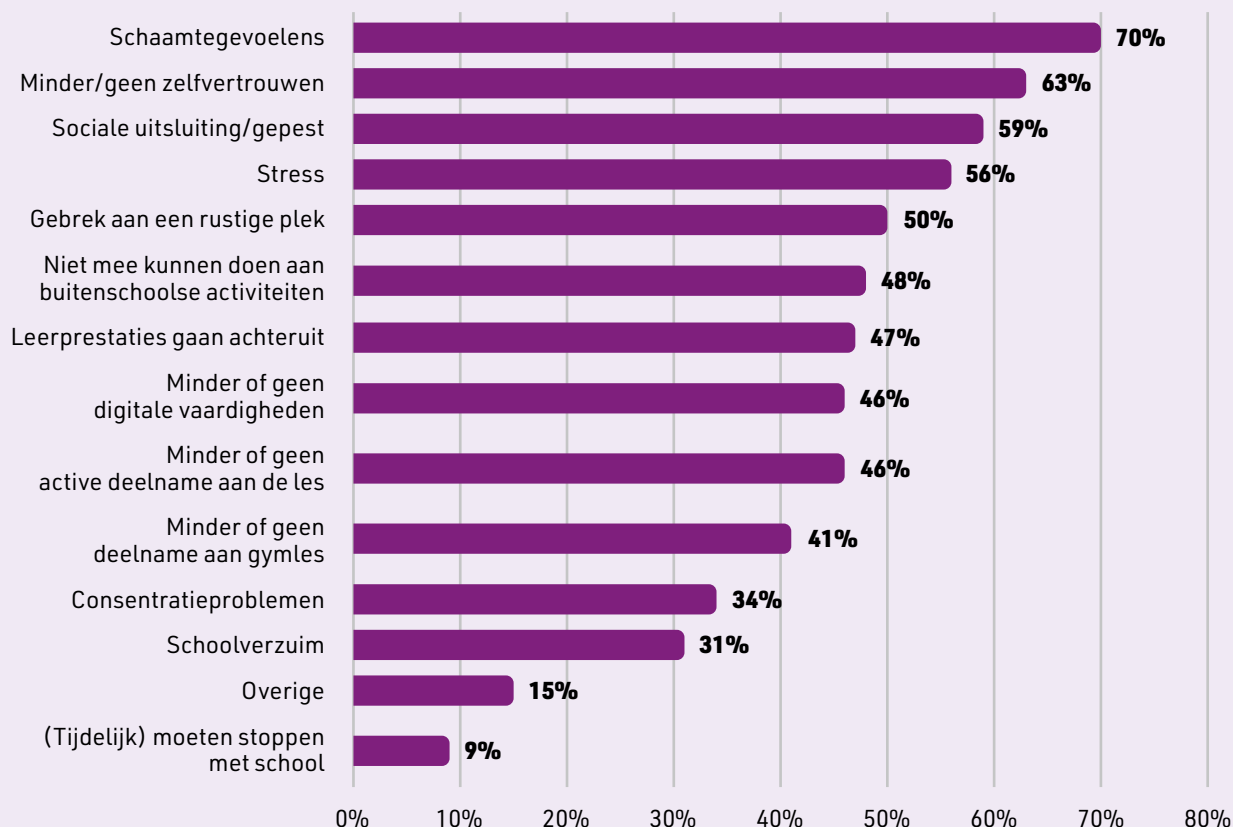
4. GEVOLGEN ONTBREKENDE SCHOOLSPULLEN

De effecten van opgroeien in armoede reiken veel verder dan enkel het missen van lessen. 7 op de 10 hulporganisaties geeft aan dat de leerlingen schaamtegevoelens ervaren ([figuur 4.1](#)). Hulporganisaties gaven aan dat deze schaamtegevoelens onder andere voortkwamen uit het moeten dragen van versleten of te kleine gymspullen. In dit hoofdstuk worden de consequenties van het opgroeien in armoede inzichtelijk gemaakt. Zo blijkt uit de vragenlijst dat armoede gevolgen heeft voor de schoolprestaties en het sociale leven van de kinderen.

4.1 SCHOOLPRESTATIES LEIDEN ONDER ARMOEDE

Een gebrek aan schoolspullen heeft op veel fronten een effect op kinderen. De helft van de hulporganisaties geeft aan dat kinderen in armoede geen rustige plek hebben om te leren of om huiswerk te maken. Daarbij leidt het gebrek aan digitale middelen tot minder of geen digitale vaardigheden, ziet 46% van de organisaties.

Figuur 4.1 Effecten van ontbrekende schoolproducten bij kinderen in armoede (Ingevuld door 380 organisaties)

"De schaamte is groot, maar er wordt vaak veel verbloemd door de kinderen zelf."

Bijna de helft van de hulporganisaties ziet dat de leerprestaties van scholieren erop achteruitgaat en dat zij minder actief deel kunnen nemen aan de les. Zo laat 34% van de hulporganisaties weten dat onvoldoende schoolspullen bijdraagt aan concentratieproblemen. Soms moeten leerlingen zelfs (tijdelijk) stoppen met school, zegt 9% van de hulporganisaties ([figuur 4.1](#)).

Zo'n 1 op de 3 hulporganisaties geeft aan dat er vaker sprake is van schoolverzuim onder kinderen in armoede. Dit komt mede door de schaamte bij het tekort aan schoolspullen. Zo geven meerdere organisaties aan dat ouders vaak geen geld hebben voor traktaties, wat er regelmatig toe leidt dat kinderen zich op hun verjaardag ziekmelden.

Hulporganisaties geven aan dat leerlingen soms op een lager schoolniveau zitten dan zij aankunnen. Hier zijn meerdere verklaringen voor, die per kind zullen verschillen. Zo geven hulporganisaties aan dat ouders de schoolspullen op het havo of vwo niet kunnen betalen (zoals een grafische rekenmachine of een laptop).

"Vooral op middelbare scholen heb je ouders die schrikken van de kosten en hun kind naar een lager niveau sturen, zodat ze de rekenmachine niet hoeven te betalen. Of kinderen die naar een technische school willen, maar daar zijn te veel producten voor nodig. Dus dan worden ze maar naar regulier onderwijs gestuurd."

Stichting Speelgoedbank Gorinchem

4.2 DE SOCIALE GEVOLGEN VOOR KINDEREN

De sociale druk van armoede is groot. Door onvoldoende schoolspullen kampen leerlingen met minder of geen zelfvertrouwen, zeggen ruim 6 op de 10 hulporganisaties.

"Een moeder kon geen goede schooltas kopen voor haar zoon. Haar zoon ging vaak met een plastic boodschappentas naar school. Dankzij de Scholierenpas heeft ze een goede, stevige, ruime schooltas kunnen kopen."

Het schaamtegevoel en de achteruitgaande leerprestaties zorgen bij kinderen vaak voor stress (56%). De oude en te kleine spullen resulteren vaak in pesten en sociale uitsluiting, ziet ook 59% van de hulporganisaties ([figuur 4.1](#)). Zo vertelt Speelgoedbank Groningen over ouders die geen budget hebben voor buitenschoolse activiteiten, waardoor kinderen 'zichzelf isoleren, omdat ze niet eens met klasgenoten naar de film kunnen.'

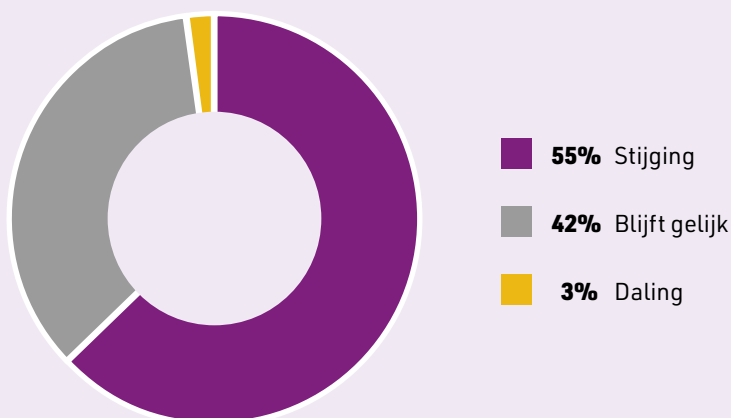
5. SCHOOLSPULLEN VOOR IEDER KIND TOEGANKELIJK

Ieder jaar maken er zo'n 350.000 leerlingen de overstap van de basisschool naar de middelbare school ⁴. Deze overstap brengt hoge kosten met zich mee: ouders moeten een hele lijst aan nieuwe schoolspullen aanschaffen. Het Armoedefonds ontvangt geregeld signalen dat gezinnen in armoede daardoor tegen deze overstap opzien. Dit hoofdstuk beschrijft de ervaringen van kinderen in armoede wanneer zij via de schoolspullenactie van het Armoedefonds een budget krijgen voor schoolspullen. Met een pas kunnen toekomstige brugklassers zelf hun schoolspullen uitzoeken.

5.1 STIJGENDE BEHOEFTE AAN SCHOOLSPULLENACTIE

Meer dan de helft van de hulporganisaties die deelnemen aan de schoolspullenactie (55%) geeft aan een stijging te zien in het aantal aanvragen van de scholierenpas ([figuur 5.1](#)). 42% geeft aan dat het aantal gelijk blijft en slechts 3% ziet een daling.

Figuur 5.1 Aanvragen voor scholierenpas (Ingevuld door 199 organisaties)

5.2 ZÉLF JE SCHOOLSPULLEN UITZOEKEN

Op de vraag wat de schoolspullenactie betekent voor kinderen en gezinnen in armoede zijn de antwoorden duidelijk: dankbaar. Het zelf uit mogen zoeken van je schoolspullen, net zoals andere kinderen, is namelijk lang niet altijd vanzelfsprekend. Het volgende komt vaak terug:

"Een fantastisch gevoel dat je zelf spulletjes mag uitkiezen."

"Hele blijde kinderen die nu de agenda en schooltas kunnen kopen die zijzelf willen."

De pas voor schoolspullen verlicht ook stress in huis. Ouders zijn gespannen over het geldtekort voor schoolspullen. Dankzij deze pas, hebben de gezinnen een zorg minder aan hun hoofd:

"De ouders voelen zich gesteund en zien weer licht."

"Zowel de ouders als het kind hebben meer rust."

De toenemende aanvragen bij de schoolspullenactie laten zien dat er nog meer hulp nodig is. Zeker omdat de behoefte aan passende schoolspullen niet stopt na de brugklas. Meerdere hulporganisaties geven aan dat hulp bij de aanschaf van schoolspullen ook voor oudere leerlingen nodig is:

"De schoolspullenactie is bedoeld voor leerlingen die naar de brugklas gaan. Maar ik bemerk dat er in de jaren erna ook iets nodig is voor de aanschaf van wat schoolspulletjes aan het begin van het schooljaar."

"Het geeft soms een stressvol gevoel als ik spullen mis."

"Ik vond het heel fijn, omdat ik zo spullen kon kiezen die ik echt leuk en mooi vind."

6. CONCLUSIE

In de samenwerking met ruim 1.300 hulporganisaties door heel Nederland heeft het Armoedefonds met dit onderzoek waardevolle inzichten verkregen over gezinnen in armoede. De geluiden die het Armoedefonds vanuit de praktijk krijgt over het gebrek aan noodzakelijke middelen voor kinderen in armoede wordt met dit onderzoek bevestigd.

Met behulp van 519 hulporganisaties zijn de drie centrale vragen beantwoord:

1. Welke basisproducten missen kinderen die opgroeien in armoede?
2. Welke schoolspullen missen kinderen die opgroeien in armoede?
3. Wat is het effect van het hebben van onvoldoende schoolspullen op kinderen die opgroeien in armoede?

De hulporganisaties staan dicht bij de praktijk en worden dagelijks met de realiteit van armoede geconfronteerd. De kennis van deze hulporganisatie geeft gezamenlijk een beeld van armoede door heel Nederland. Hieronder worden de drie vragen beantwoord.

1. WELKE BASISPRODUCTEN MISSEN KINDEREN DIE OPGROEIEN IN ARMOEDE?

In de praktijk is een stijging zichtbaar in het aantal huishoudens met kinderen dat om hulp vraagt: 6 op de 10 hulporganisaties geeft aan een stijging te zien. Dit staat tegenover slechts 2% van de hulporganisaties die een daling te zien. Meer dan de helft van de hulporganisaties ziet dat huishoudens met kinderen in armoede kleding, verzorgingsproducten, voedsel, fietsen en (spullen voor) sport- en muziekles of een dagje uit missen. Daarnaast geeft minstens 1 op de 3 organisaties aan dat deze huishoudens sokken, ondergoed, speelgoed, meubels en brillen missen.

Hulporganisaties gaven ook aan tegen welke problemen gezinnen in armoede aanlopen. Hieruit blijkt dat maatwerk vaak noodzakelijk is, omdat de behoeften sterk kunnen verschillen per gezin. Meerdere hulporganisaties benoemen dat het ontbreken van de juiste spullen ertoe leidt dat een echt thuis ontbreekt: een fijne, veilige plek waar kinderen vriendjes kunnen uitnodigen en in rust kunnen leren.

2. WELKE SCHOOLSPULLEN MISSEN KINDEREN DIE OPGROEIEN IN ARMOEDE?

2 op de 3 hulporganisaties ziet dat huishoudens met kinderen in armoede schoolspullen missen. Het gaat om producten die essentieel zijn voor het onderwijs, waaronder een laptop (gemist door 69% van de hulporganisaties), een schooltas (57%), gymspullen (56%) en boeken (30%). Kinderen in armoede missen dus vooral de duurdere schoolspullen. Daarnaast ziet tussen de 30% en 50% van de hulporganisaties ook tekorten aan schriften, rekenmachines en broodtrommels. Gezinnen in armoede worden zo gedwongen keuzes te maken tussen producten die eigenlijk allemaal noodzakelijk zijn.

3. **WAT IS HET EFFECT VAN HET HEBBEN VAN ONVOLDOENDE SCHOOLSPULLEN OP KINDEREN DIE OPGROEIEN IN ARMOEDE?**

De gevolgen van het ontbreken van schoolspullen reiken verder dan de klas alleen. Zo geeft 59% van de hulporganisaties aan dat kinderen zonder de juiste spullen te maken krijgen met sociale uitsluiting of pesten. Zeven op de tien organisaties herkennen schaamtegevoelens bij deze kinderen, mede door het moeten dragen van versleten of te kleine gymkleding. Daarnaast signaleren hulporganisaties stress (56%), een gebrek aan een rustige werkplek voor huiswerk (50%), concentratieproblemen (34%) en schoolverzuim (31%).

Deze opeenstapeling van problemen heeft directe gevolgen voor de schoolprestaties: bijna de helft van de hulporganisaties geeft aan dat de leerprestaties achteruitgaan. In een klein aantal gevallen leidt dit er zelfs toe dat leerlingen tijdelijk of volledig stoppen met school, zo ziet 9% van de hulporganisaties. Kinderen in armoede lopen zo een achterstand op die moeilijk in te halen is.

7. AANBEVELINGEN

Het Armoedefonds ziet dat kinderen die opgroeien in armoede te vaak belangrijke (school)spullen missen. Dit onderzoek laat zien hoe groot de gevolgen daarvan zijn: van stress en gepest worden tot je minder goed kunnen concentreren en zelfs slechtere leerprestaties. Zolang gezinnen noodzakelijke schoolspullen niet kunnen betalen, moeten hulporganisaties dit gat opvullen. Omdat ieder kind het verdient om mee te doen, doet het Armoedefonds de volgende aanbevelingen:

1. Scholen verwachten van leerlingen dat zij digitaal kunnen werken, waardoor een laptop inmiddels onmisbaar is geworden. Maar voor gezinnen in armoede is een laptop onbetaalbaar. **Zorg voor een wettelijke erkenning van een laptop als leermiddel**, zodat de overheid en scholen medeverantwoordelijk worden voor de beschikbaarheid ervan.
2. Ieder kind verdient het om goed voorbereid aan het schooljaar te beginnen. Ondersteuning en **opschaling van de schoolspullenactie** en vergelijkbare initiatieven zijn daarvoor nodig.
3. Lokale hulporganisaties zijn cruciaal om gezinnen in armoede te steunen. Zij helpen met basisproducten als sokken, ondergoed en fietsen, boodschappen, kamerinrichtingen, sport- en muzieklessen en een keer een dagje uit. **Activiteiten van lokale hulporganisaties verdienen structurele steun**. Om de stijgende hulpvragen bij lokale hulporganisaties op te vangen is 10 miljoen euro per jaar nodig.

Kinderarmoede begint niet bij het kind, maar ontstaat door de financiële situatie van ouders. Toch merken kinderen dagelijks de gevolgen hiervan. Zij staan 0-3 achter en nemen de gevolgen van armoede hun hele leven lang mee. Om kinderarmoede bij de kern aan te pakken, moet armoede in haar geheel aangepakt worden. Het Armoedefonds blijft daarom pleiten voor een verhoging van het sociaal minimum en een wettelijke doelstelling om armoede terug te dringen tot 0.

BRONNEN

1. CBS. (2025, 17 december). *Samenvatting - Leven in armoede 2025. Samenvatting - Leven in Armoede 2025* | CBS. longreads.cbs.nl/leven-in-armoede-2025/
2. *De invloed van armoede op de gezondheid van kinderen* | Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). www.nji.nl/kennis/armoede-en-geldzorgen/de-invloed-van-armoede-op-de-gezondheid-van-kinderen
3. *Opgroeien in onzekerheid*. (2025). De Kinderombudsman. www.kinderombudsman.nl/publicaties/opgroeien-in-onzekerheid
4. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2026, 11 maart). *Leerlingenaantallen voortgezet onderwijs*. www.ocwincijfers.nl/sectoren/voortgezet-onderwijs/leerlingen/leerlingenaantallen-voortgezet-onderwijs

Steun elkaar!